

SOFOKLES – ANTIGONA

Sofokles bol výnimočný dramatický básnik a autor antických tragédií z 5. storočia p.n.l. Napísal 123 tragédií, z ktorých najznámejšie sú Vládca Oidipus a Antigona. Hlavným cieľom antickej drámy bolo aktivizovať myslenie divákov a osloviť širší okruh obyvateľov. Sofokles bol populárnym autorom, žiadna z jeho hier nebola prepadákom. Môžeme ho považovať za inovátora – zaviedol 3. herca na scénu, rozšíril počet členov zboru, využíval maľované kulisy. Okrem toho tragické trilógie nahradil celovečernými hrami, v ktorých hlbšie rozpracoval jednu postavu. Človek v nich už nepodlieha vôli bohov, ale je zodpovedný sám za svoje činy.

Antigona je dramatická hra stvárnjúca osudy postáv Antigony a Kreóna. Kráľ Kreón vydá zákaz pochovať Polyneika, jedného z Antigoninich bratov, ktorý bojoval proti vlasti. Antigona sa však vzoprie kráľovmu príkazu a oznamuje svojej sestre Izméne, že aj napriek zakazu si uctí pamiatku svojho brata: „*A čoskoro sa zistí, či si šľachetná a či si iba nešľachetná dcéra šľachetných!*“ Hlavná hrdinka je za tento čin pochovaná zaživa v skalách za mestom. Ani prehováranie Kreónovho syna a zároveň Antigoninho snúbenca Haimóna nezmení rozhodnutie Kreóna. Príbeh sa končí katastroficky – Haimón sa prebodne mečom a Kreónova manželka spácha samovraždu. Kreón s pocitom viny zostáva nažive, no na nápravu je už neskoro.

Vonkajšia kompozícia Antigony pozostáva z prológu, piatich dejstiev a epilógu. Sofokles vo svojom diele dodržiava aj 5-člennú vnútornú kompozíciu, pozostávajúcu z expozície, kolízie, krízy, peripetie a katastrofy.

V diele môžeme pozorovať súboj slepej moci s ľudskými hodnotami.

Kráľ Kreón vyhlásil: „*Koho si ľud zvolí, toho treba poslúchať tak v malých, ako veľkých veciach, v zlých tak, ako v dobrých.*“

Hlavná ženská postava Antigona bojuje s nespravodlivosťou a chce dodržať nepísané zákony, tým že pochová brata Polyneika. Nie je len hnusným plemenom, ale aj silnou ženou, ktorá si stojí za svojim slovom a rozmýšľa svojou hlavou. Svoj čin nechce oľutovať, ona si svoju cestu už vybrala: „*Že ma čaká smrť? To viem aj bez teba. Smrť čaká všetkých.*“

Kreón svoje rozhodnutie nechce zrušiť, odmieta rady slepeho veštca Tereziása aj syna Haimóna. Viede ho k tomu pýcha, nechce vyjsť na posmech pred svojim ľudom, chce byť chlapom a dodržať slovo. Pokiaľ by tomu bolo inak, ľud by si zmyslel, že si tiež môže robiť čo sa mu zachce.

Na hodine sme si pozreli nahrávku divadelného predstavenia, ktorej réžiu si zobral pod palec Martin Čičvák. Všimnúť sme si mohli bohaté prostriedky aktualizácie, počnúc kostýmami. Antigona pôsobila ako rebelka narozdiel od svojej sestry Izmény, ktorá vyjadrovala jej protiklad – bojazlivú a zraniteľnú ženu. Kreón vystupuje v obleku s narámkovými hodinkami pripomínajúc štátnika. Kostýmy v inscenácii funkčne podčiarkujú jednotlivé charaktery. Scenária prešla tiež zmenami. Vidieť sme mohli kávovar – ten spíňal funkciu „vaty“, teda vypíňal prázdne miesto medzi dialógmi, kedy si postavy jednoducho urobili kávu. Namiesto kamennej hrobky si to Antigona namierila ku garážovej bráne. Kreón si pred svojím prejavom umýva zuby – to môže symbolizovať jeho vlastnosť výborného rečníka. Tesne pred záverom predvedie víťazný tanec – tanec nad plačom. Ukazuje svoju zvrchovanosť. Jazyk a konanie postáv v inscenácii je taktiež obohatené – stretávame sa s modernými nadávkami ako sú „mrcha, debile“, Haimón vyjadruje svoj nesúhlas s otcom vyliatím vody z pohára do jeho tváre. Hudba bola taktiež zaktualizovaná, mohli sme počuť pesničku Morituri te salutant od Karla Kryla, Stairway to Heaven od Lynyrda Skynyrda alebo tiež monotónnu melódiu na gitare pri odchode Antigony do „garáže“.